

Perception

Människa-datorinteraktion

Iordanis Kavathatzopoulos
Uppsala universitet
Avd. för människa-datorinteraktion

Vad är perception

- Grunden för kunskap om omvärlden genom sinnesintryck
- Grunden för interaktion med IT-system
- Vissa saker kan vi varsebli, andra inte
- Perceptionspsykologisk forskning nödvändig

Forskning i perception

- Forskning i perceptuella processer hjälper oss att förstå hur kunskaper byggs upp och/eller organiseras i det mänskliga psyket
- Samverkan mellan informationen från omgivningen och strukturer hos människan möjliggör perception

---

Strukturer

- Vi måste veta vilka dessa strukturer är för att förstå vilken information som kommer att uppfattas
- Sinnesorgan tar in olika information p.g.a sin konstruktion och komplexitet
- Inre psykiska strukturer avgör vart uppmärksamheten riktas och hur informationen tolkas

---

Uppmärksamhet

- Stort antal sinnesintryck
- Vi uppmärksammar och blir medvetna om en liten del
- Uppmärksamheten är starkt selektiv

Kognitiv stil

Människor kan anta olika kognitiva stilar för uppmärksamhet

1. Uppmärksamhetsfunktionen kan vara inriktad på receptivt mottagande av sinnesintrycken, estetisk upplevelse
2. Aktiv informationsinhämtning för praktiska ändamål

Uppmärksamhet och medvetande

- **Orienteringsreaktion**
Uppmärksamheten väcks närmast reflexmässigt av yttre händelser
- **Mental ansträngning**
Uppmärksamheten regleras viljemässigt mot något som led i en pågående aktivitet

---

Selektivitet

- Uppmärksamheten är selektiv
- Vi väljer vad vi vill fokusera på
- Men det blir omöjligt att välja om man eliminerar de fysiska skillnaderna mellan stimuli
- Ofokuserad information blir uppmärksammas på ett omedvetet sätt

---

Medvetenhet

- **Automatiska processer**
Ju mer erfarenhet vi har av en situation och ju bättre vi kan en färdighet desto mindre uppmärksamhet krävs
- **Kontrollerade processer**
Nya kunskaper och färdigheter kräver medveten uppmärksamhet och ansträngning

---

Delad uppmärksamhet

- Den är möjlig med automatiska informationsprocesser
- Om man tränar sin förmåga att utföra flera kontrollerade aktiviteter samtidigt blir den ena lidande eller automatisk
- Lika aktiviteter svårare att utföra parallellt

Omedveten perception

- Perception kan äga rum utan att den är medveten
- Emotionellt laddade stimuli höjer tröskeln för omedveten perception av all sensorisk information

---

Perceptionsteorier

- **Konstruktivism**
Perceptionsprocessen är en aktiv process som kopplar ihop information från omvärlden med redan lagrade kunskaper
- **Ekologisk perception**
Perceptionsprocessen plockar upp information som redan finns i omgivningen utan vidare bearbetning

---

Konstruktivism

- En modell av omvärlden skapas genom aktiv bearbetning av informationen
- Gränssnittet skall vara enkelt och tydligt så att det kan uppfattas lätt, snabbt och rätt

---

Gestalt

- En bearbetning av informationen innebär att den delas eller grupperas om efter vissa principer så att den blir meningsfull
- Gestaltlagarna är närhet, likhet, fulländning, kontinuitet, och symmetri
- Gränssnittet skall vara organiserat så att informationen följer eller undviker gestaltlagarna

---

Ekologisk teori

- Perceptionen är en omedelbar men aktiv process
- Informationen upptäcks genom utforskning av omvärlden
- Perceptionsinformationen finns som egenskap hos objektet (affordance)
- Gränssnittet skall presentera klart objektens "affordances"
